

Oder maheviljeluses ETKI odrasordid

Ülle Tamm

ylle.tamm@etki.ee

09.01.2020

1

Maheodra kasvatamine Eestis

	Ühik	2015	2016	2017	2018
Maheteravilja pind	tuh/ha	28,1	34,3	39,1	45,6
Maheodra pind	tuh/ha	3,3	3,6	3,0	5,0

2

Odra kasutamine

- Põhiliselt söödaotstarbel
- Kruubid, tangud, helbed, jahu, kama jm
- Õlletööstuse tooraine
- Viskitööstuse tooraine

3

4

Probleemid odra kasvatamisel

- **Oder on toitainete suhtes nõudlik.**
Sobivad viljakamad neutraalse reaktsiooniga saviliiv ja liivsavi mullad.
- **Umbrohtude allasurumise võime on väike.**
Tuleks tagada tihe ja ühtlane taimik.

5

6

Odral on hea võrsumisvõime

7

Probleemid odra kasvatamisel

- **Oder on taimehaiguste suhtes vastuvõtlik.**
- **Eelistada haiguskindlaid sorte.**
Haiguste esinemist vähendavad
sobiv külvikord ja õige agrotehnika.

8

Odra eelised

- Võib kasvatada enamiku kultuuride järel. Sobivaimad eelviljad on raps ja rüps, põldhein ja rühvelkultuurid.
- Võib kasutada katteviljana ristiku ja põldheina allakülvidele.
- Kõige lühema kasvuajaga teravili.

9

Taimahaigused odral

- Vörklaiksus (*Pyrenophora teres*)
- Pruunlaiksus (*Cochliobolus sativus*)
- Äärislaiksus (*Rhynchosporium secalis*)
- Lendnõgi (*Ustilago nuda*)
- Jahukaste (*Blumeria graminis*)
- Triiptõbi (*Pyrenophora graminea*)

10

Taimehaiguste mõju tera kvaliteedile

Võrklaiksus (*Pyrenophora teres*)

Kahjustab peamiselt otra.

Enamlevinud taimehaigus odral

Kahjustused:

- **terade tumenemine**
- **saagikadu tingitud peamiselt terade massi vähenemisest**

11

Taimehaiguste mõju tera kvaliteedile

Pruunlaiksus (*Cochlibulus sativus*)

Teraviljadest kahjustab kõige enam otra.

Kahjustused:

- **terade massi ja arvu vähenemine peas**
- **võrsumise vähenemine**
- **terade tumenemine**

12

Taimehaiguste mõju tera kvaliteedile

Lendnõgi (*Ustilago nuda*)

Esineb ainult odral.

Kahjustused:

- kõik õie osad muutuvad nõgieoste massiks
- eosed nakatavad arenevat tera
- nakatumine toimub ainult avatud õitsemisel

13

Odra aretuse eesmärgid **Agronoomilised omadused:**

- Stabiilne ja suur terasaak
- Tugev kõrs, hea seisukindlus
- Keskmise taime pikkus
- Hea produktiivvõrsumise võime
- Hea haiguskindlus
- Kasvuaeg: eri tüüpi sordid

14

Odra aretuse eesmärgid

Tera kvaliteedi omadused:

- **Keskmine kuni suur tera**
- **Hea teraühtlikkus**
- **Kõrge mahumass**
- **Proteiinisisaldus vastavalt eesmärgile**
- **Madal sõklasus**

15

16

‘Leeni’

- Esimene Eesti mahetüüpi sort
- Hilisepoolne
- Suur ja stabiilne terasaak
- Väga hea seisukindlus
- Hea tera kvaliteet: suur 1000 tera mass, mahumass ja teraühtlikkus, proteiinisisaldus keskmine
- Sobib kasvatamiseks nii kõrgemal kui ka madalamal agrofoonil

17

18

‘Maali’

- Keskvalmiv
- Sobib ka katteviljaks allakülvidele
- Kõrge saagipotentsiaal
- Suur tera ja hea teraühtlikkus
- Hea proteiinisaldus
- Hea beeta-glükaani sisaldus
- Kiire algareng (surub umbrohtusid alla)
- Sobib nii mahe- kui tavatingimustesse

19

19

Uus sort ‘Tuuli’

20

‘Tuuli’ (2019)

- **Hiline söödaoder**
- **Hea saagistabiilsus ja saagipotentsiaal**
- **Suur ja hea ühtlikkusega tera**
- **Väga hea seisukindlus**
- **Pika peaga ja veidi pikema kõrrega**
- **Head tulemused Lätis ja Rootsis**

21

21

22